

העותרים:

נג'ט סרג' אדם ואח'

ע"י עו"ד עודד פלר מהאגודה לזכויות האזרח בישראל, וכן ע"י עו"ד ענת בן דור מהתכנית לזכויות פליטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב, וכן ע"י עו"ד אסף וייצן ממוקד סיוע לעובדים זרים, וכן ע"י עו"ד אסנת כהן ליפשיץ מהקליניקה לזכויות מהגרים, החטיבה לזכויות אדם, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים

שכתובתם להמצאת כתבי בי דין הינה:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75 תל אביב

טל': 03-5608185; טל' נייד: 052-2547163; פקס: 03-5608165

נ ג ד

המשיבים:

1. הכנסת

ע"י הייעוץ המשפטי, הכנסת, ירושלים

2. שר הפנים

3. שר הביטחון

4. היועץ המשפטי לממשלה

ע"י פרקליטות המדינה

משרד המשפטים, ירושלים

בקשה דחופה

לפי פקודת ביזיון בית המשפט

העותרים נאלצים לשוב ולבקש מבית המשפט הנכבד לכוף את המשיבים 2 ו-4 (להלן – המשיבים) לציית לאלתר לפסק דינו בעתירה שבכותרת.

ואלה נימוקי הבקשה:

1. ביום 16.9.2013, לפני למעלה מחודשיים ימים, ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד בהליך שבכותרת. בפסק דינו ביטל בית המשפט הנכבד את סעיף 30א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 3 והוראת שעה), התשע"ב-2012. נפסק, כי צווי הגירוש שהוצאו מכוח החוק יראו אותם כאילו הוצאו מכוח חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, והעילות לשחרור

ממשמורת יהיו על פיו. עוד נקבע, כי בטלותו של סעיף 30א לחוק לא תושהה, אלא תיכנס לתוקפה מיד. בית המשפט הנכבד הבהיר, שיש להתחיל בהליך הבחינה והשחרור לאלתר. נפסק, כי לרשויות 90 ימים להשלים את הליך השחרור על פי סעיף 13(א)4 לחוק הכניסה לישראל, ואולם תקופה זו הינה הרף העליון לבחינת עניינם של כל המוחזקים, ומי שנסתיימה הבחינה בעניינו ואין מניעה לשחררו – יש לשחררו ללא דיחוי. בפסק הדין צוין, כי המידע הרלוונטי הנוגע לכל אחד ואחת מהמוחזקים מצוי ממילא בידי הרשויות, וכי הוא הובא בפניהן בעבר, ועל כן אין מדובר בהתמודדות "de novo" של הרשויות עם קבוצה גדולה של מוחזקים שאינם מוכרים להן. לסיום, הבהיר בית המשפט הנכבד מהי תוצאתו הצפויה של ההליך: "חייהם של כ-1,750 איש עשויים להשתנות מכליאה חסרת פתרון ליציאה לחירות ותקווה לעתיד." (פסקה 121 לפסק דינה של השופטת ארבל).

2. על פי הנתונים שמסרו המשיבים, במועד מתן פסק הדין היו מצויים במשמורת מכוח החוק למניעת הסתננות 1,708 כלואים. לפני חודש ימים, ביום 28.10.2013, 42 ימים לאחר מתן פסק הדין, נאלצו העותרים לפנות לבית המשפט הנכבד בבקשה דחופה לפי פקודת ביזיון בית המשפט, משהתברר, כי למשיבים לא אצה הדרך לשחרר את הכלואים. התשובה לבקשה מטעם המשיבים לימדה מעצמה, כי עיקר עיסוקם הוא בבחינת חקיקה חלופית שתאפשר להם להמשיך ולהחזיק בכלואים. זולת 143 כלואות וכלואים – 103 נשים ו-40 גברים במצבים פגיעים או כאלה ששחררו בעקבות הליכים משפטיים – שאותם המשיבים העידו ששחררו, הם בחנו עד לאותה עת את עניינם של מי שלשיטתם אפשר שלא לשחרר: מי שיש אפשרות להרחיקם, ומי שחשודים בפלילים. הם דחו את בחינת עניינם של רוב הכלואים – גברים אריתריאים וסודנים שאין אפשרות להרחיקם ואינם חשודים בפלילים, ועל כן אין כל עילה להוסיף ולהחזיקם במשמורת. כלומר, התברר כי המשיבים עושים כל אשר לאל ידם כדי להמשיך ולהחזיק ברוב הכלואים על מנת להשלים את הליך חקיקה ולהעביר את הכלואים למתקן, שעל הקמתו המתוכננת בחקיקה הודיעו.

3. בדיון בבקשה, שהתקיים ביום 7.11.2013 בפני המשנה לנשיא נאור, השופטת ארבל והשופט גיוראן, דיווחו נציגי המדינה, כי עד לאותו מועד שוחררו 228 כלואות וכלואים. המשנה לנשיא נאור הבהירה למשיבים, כי בטלות החוק היא מיידית, וכי פסק הדין אינו משהה אותה. לנציגי המדינה אמרה: "פסק הדין נותן לכם 90 יום כדי לשחרר אותם בהדרגה, כדי לא להפיל עליכם בבת אחת את הצורך לבחון עניין של כ-1,700 איש. פסק הדין איננו אומר שאתם יכולים לחכות עד סוף התקופה." השופט גיוראן התייחס להיערכות המשיבים לחקיקה והוסיף: "חשבתי שאפשר במקביל שצוות אחד יבצע את הישיבות האלה וצוות אחד יבדוק פרטנית כל אדם ואדם. חשבתי שלפעמים מקובל גם לעבוד שעות נוספות. אדם שיודע שהוא צריך להיות בחוץ, אז צריך לפעול למען זאת גם אם צריך לעבוד 15 שעות ביום כדי להגביר את הקצב." הבקשה נמחקה, תוך שעוגנה הצעת המדינה "לפרסם באתר האינטרנט של רשות האוכלוסין פרוט הנתונים ולהעביר דיווח שבועי לבאי כוח העותרים באשר לשחרור העצורים."

4. ביום 17.11.2013 פרסמה רשות האוכלוסין וההגירה, כי עד כה שוחררו עוד 102 עצורים בלבד, ובסך הכל – 330. ביום 24.11.2013 פרסמה, כי שוחררו עוד 109 בלבד, ובסך הכל – 439. כלומר, 69 ימים לאחר שניתן פסק הדין, כרבע מן הכלואים בלבד שוחררו. 1,269 איש מתוך 1,708 עודם כלואים. ייתכן שמאז שוחררו עוד כמה, ואולם ברור כעת, כי רוב רובם של הכלואים עומדים להיות בכלא.

5. הכלואים אינם משוחררים בכוונה. אין מדובר בעיכוב משום בדיקות רפואיות, כפי שנמסר לבית המשפט בדיון בבקשת ביזיון בית המשפט ביום 7.11.2013. כל הכלואים נבדקו עם תחילת כליאתם, ובמקרים שנדרש להם טיפול הם קיבלו או מקבלים אותו (ככל שיהיו נחוצים תצהיריהם של משוחררים מן העת האחרונה, שיעידו כי שחרורם לא עוכב משום בדיקות רפואיות, ושהם נבדקו עם תחילת כליאתם, העותרים ימציאו תצהירים אלה לבית המשפט הנכבד).

6. הטעם לעיכוב בשחרור נעוץ בכך, שהמשלה, בגיבוי היועץ המשפטי לממשלה וצוותו, מקדמת, כאמור, הליך מהיר לחקיקת תיקון לחוק למניעת הסתננות. ב-7.11.2013, בערב יום ה' בו התקיים דיון בבג"ץ בבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט, פורסם תזכיר החוק בעניין. בדיון שהתקיים ביום ב', 11.11.2013, בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, ובו הוצג תזכיר החוק בפני הוועדה, האיצה גב' דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, בוועדה לפעול לקידומה של החקיקה בדחיפות. זאת, משום שהחקיקה, ככל שתתקבל, תעניק לממונה ביקורת הגבולות סמכות שבשיקול דעת להחליט לשלוח "מסתננים" למתקן "פתוח". המדובר במתקן שנמצא במתחם בתי הכלא באזור קציעות, שינוהל על ידי שירות בתי הסוהר, ושהכלואים בו יהיו כפופים למרותם של שב"ס ושל רשות האוכלוסין וההגירה ולנהליהם. תיאסר עליהם היציאה בלילה, ובמהלך היום יהיה עליהם להתייצב שלוש פעמים על מנת שלא יוכלו להתרחק מהמקום. גב' זילבר מסרה לוועדה, שככל שהחקיקה תושלם עד ליום 15.12.2013, המועד בו יחלפו 90 ימים מעת שניתן פסק הדין, הכלואים שלא ישוחררו יהיו הראשונים שממונה ביקורת הגבולות יעביר למתקן "הפתוח". גב' זילבר הבהירה לוועדה עוד, שככל שהחקיקה תקודם מהר יותר – יותר כלואים יועברו למתקן. בדיון נקבו נציגי רשות האוכלוסין וההגירה בהערכה לגבי מספר הכלואים שיועברו למתקן מבין הכלואים המצויים שטרם שוחררו – כ- 1,200 איש, ואולם גב' זילבר הוסיפה שמספר זה עלול לקטון ככל שהליך החקיקה יתמשך, שכן יש לשחרר את הכלואים על פי פסיקתו של בית משפט נכבד זה.

7. ביום 21.11.2013 הונחה הצעת החוק (הצעת חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 4 והוראת שעה), התשע"ד-2013). ביום 25.11.2013 עברה בקריאה ראשונה וביום 26.11.2013 בשעות אחר הצהריים צפויים להתחיל הדיונים בה בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת. גם בדיון במליאת הכנסת ביום 25.11.2013 מסר שר הפנים, מר גדעון סער, שהציג את הצעת החוק, כי אלה שיוותרו בכלא במועד ההקמה יועברו למתקן "הפתוח".

8. כלומר, המשיבים סימנו להם כ-1,200 אנשים, שאותם הם מבקשים להוסיף ולכלוא, ועל כן הם מעבדים את יישומו של פסק הדין, ואינם משחררים אותם. על יסוד סמכות עתידית בשיקול דעת של ממונה ביקורת הגבולות, שעדיין לא נחקקה, הם מחזיקים בכלואים שבית משפט נכבד זה הורה לשחררם לאלתר וללא דחוי. זאת, על מנת שאם וכאשר תוענק לממונה ביקורת הגבולות סמכות לשלוח "מסתננים" למתקן "הפתוח", יהיו הכלואים שלא ישוחררו הראשונים אותם הוא יחליט, על פי שיקול דעתו העתידי, ותוך המשך ביזוי פסק הדין, לשלוח למתקן.

9. יובהר, כי במסגרת בקשה זו אין העותרים מתייחסים כלל להצעת החוק ולתוכנה. הכנסת רשאית לחוקק, כל עוד החקיקה עולה בקנה אחד עם הוראות חוקי היסוד ועם הלכות החוקתיות שיצאו מלפני בית משפט זה (ואף שלא ניתן לומר זאת לגבי הצעת החוק האמורה, לא בכך עוסקת בקשה זו). ואולם, המשיבים אינם רשאים לדחות את ביצוע פסק דינו של בית המשפט. בשלב זה, נוכח נתוני רשות האוכלוסין וההגירה, לפיהם בחלוף כמעט מלוא התקופה שהוקצבה בפסק הדין שוחררו רק רבע מן הכלואים, ברור כי המשיבים אינם מקיימים את פסק הדין, אלא דוחים את ביצועו בתקווה כי יצליחו להעביר חקיקה, שתאפשר את סיכול שחרורם של הכלואים. לא לכך כיוון פסק הדין. בעוד שהשופט הנדל סבר, בדעת מיעוט, כי יש מקום לעכב את הטיפול בשחרור הכלואים לפרק זמן של 90 ימים על מנת לאפשר לכנסת לחוקק חוק חלופי, שמונת שופטי הרוב הורו על ביצוע מיידי של פסק הדין ללא תלות בהליכי חקיקה. ההימנעות מטיפול בקצב סביר בעניינם של רוב הכלואים שמה ללעג את פסק דינו של בית משפט נכבד זה.

10. ניתן היה לסבור, כי נוכח אמירותיו החד משמעיות של בית המשפט בדבר הפגיעה בגופם ובנפשם של הכלואים שחייהם "עשויים להשתנות מכליאה חסרת פתרון ליציאה לחירות ותקווה לעתיד"; נוכח הקביעה כי לא ניתן לסווגם באופן פשטני כמהגרים כלכליים שאפשר "לבטל בהינף יד את טענותיהם להגנה בינלאומית" (סעיף 8 לפסק דינו של השופט פוגלמן); ונוכח ההבהרות החד משמעיות של שלושת שופטי ההרכב שדנו בבקשת הביזיון הראשונה שהוגשה (הערות שהושמעו בשעה שכבר היה ברור שהמדינה מקדמת הליכי חקיקה), יכבדו המשיבים את פסק דינו של בית המשפט הנכבד, אף אם הם סבורים כי הוא שגוי. ואולם המשיבים בחרו שלא לקיים את הליכי השחרור שבית המשפט ציווה עליהם לקיים ותחת זאת "למשוך זמן" בתקווה לשינוי במצב המשפטי. זאת לא ניתן לקבל.

11. המדובר בקבוצה אקראית של כלואים מתוך עשרות אלפי מבקשי המקלט שבישראל, שאותם המשיבים מחזיקים כבני ערובה על מנת להאיץ בכנסת לחוקק, תוך "איום" שאם הכנסת לא תשלם את הליך החקיקה, "יאמצו" המשיבים לשחררם. זאת, בעוד היה על המשיבים לשחררם מזה זמן על פי פסיקתו של בית המשפט הנכבד.

12. ב"כ העותרים פנו ביום 21.11.2013 בשעות הערב לגבי זילבר ולב"כ המשיבים, עו"ד יוכי גנסיין, ושבנו והבהירו כי המדינה מבזה את פסק הדין. פנייתם לא נענתה עד כה.

העתק הפנייה מצ"ב ומסומן א'.

אשר על כן, בית המשפט הנכבד יתבקש לכונן בדחיפות את המשיבים לציית לאלתר לפסק דינו.

26 בנובמבר 2013

ענת בן דור, עו"ד

עודד פלר, עו"ד

אסנת כהן ליפשיץ, עו"ד

אסף וייצן, עו"ד

בי"כ העותרים בבג"ץ 7146/12